

L'Estiuada

Periodic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu.

Redacció i Administració: Carrer de Vic, 9

Any VI

Sant Hilari Sacalm, 8 Agost de 1913

Núm. 67

La Colonia

Escolar

Una nota altament simpàtica de aquest istiu, la constitueix l'instal·lació a la nostra vila d'una Colonia Escolar. Es la primera vegada que Sant Hilari té l'honor d'hostatjar an aquets petits estudiants, futurs ciutadans de Barcelona, treballadors i patriotes de la nostra Catalunya. Ells son pobres, els seus pares i la seva família no poden portar-los al camp a respirar l'aire de la natura, a reforçar el seu organisme i embellir la seva ànima. Si com ha dit un il·lustre publicista—en Lluís de Zulueta—els que poden, van a estiuar per a viure la vida de família, ja que la vida moderna i els negocis, els aparten d'aquesta intimitat familiar, els nois pobres encauats a la ciutat necessiten el camp i el bosc com el pa quotidià, a voltes per ells ben escàs.

Aquesta obra de justícia eminentment preventiva de les colònies escolars es ja una institució forta. La nostra vila al auxiliar la seva instal·lació, ha realitzat un bellíssim acte, ha complert un excel·lent i elemental deure.

Ara ja tenim entre nosaltres als nois, que han vingut esgrogueïts portant en el seu rostre tota l'amargor de la vida pobra. Tenen el cor tendre i l'esperit ben jove i ben ardit: aquestes arbredes nostres i aquets camps assaonats són per ells esplendor i excelsit; hi corren alegres i aixerrits, omplenent-se de fortitud. I els petits estiuajants es troben bé a la nostra vila, no anyoren pas la ciutat.

Voldríem nosaltres que marxessin ben forts i més sans que mai, que l'estiu els hi probés i els hi resultés immillorable. Per això tots plegats els hi hem de fer més agradable l'estada entre nosaltres.

S'ha benvinguda la Colonia Escolar i els seus excel·lents directors senyors Ribera i Sobils.

La Redacció de L'ESTIUADA des de que va anunciar la vinguda de la colònia ja va pensar en fer-li algun obsequi. Però com que alguns senyors amics nostres mostraren els seus desitjos de contribuir al nostre obsequi ens varem decidir a obrir una llista. Així doncs els que hi vulguin unir el seu nom poden fer-ho. En el número vinent publicarem una nota dels donants i quantitat recollida. De moment hem determinat obsequiar als nois amb un dinar a la Font-Vella el dia 16, l'endemà de la Mare de Deu. I per a que el convit resulti més simpàtic, les senyoretes estiuajadores donant una bella prova dels seus excel·lents sentiments, a la primera indicació nostra s'han ofert, amb molt gust, a servir el dinar.

Per a que puguin solemnitzar la festa de divendres s'entregarà una quantitat a la casa ont s'hostatjen.

Concurs d'Història de Catalunya

La «Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», desitjosa de seguir treballant pel desenvolupament de la nostra consciència nacional, convoca als nois i noies catalans a un concurs d'Història de Catalunya que's celebrarà el mes d'abril de 1914 en el dia i lloc que s'indicarà; éssent el solemne repartiment de premis la diada de Sant Jordi, Patró de Catalunya, o'l diumenge abans o després. El concurs es regirà per les següents bases:

1.ª Serà patrocinat per la «Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», «Unió Catalanista», «Lliga Regionalista», «Centre Nacionalista Republicà», «Ateneu Barcelonès», «Institut d'Estudis Catalans» i «Estudis Universitaris Catalans», les quals entitats nomenaran el tribunal d'examen.

2.ª Els exercicis seran orals, públics i en llengua catalana; hi podran pendre part nois de 10 a 17 anys i noies de 10 a 20 anys. Els premis oferts podran concedir-se o no a judici del tribunal, les decisions del qual seran inapel·lables.

3.ª Entre'ls inscrits s'establiran 6 seccions: tres per als nois i altres tres, similars, per a les noies; la primera de cada grup la formaran respectivament el nois i les noies de 10 a 12 anys; les segones, de 12 a 15 anys; i les terceres, els de 15 a 17 anys i les noies de 15 a 20 anys.

4.ª Els inscrits en les dues primeres seccions hauran de demostrar coneixements sintètics i conjunts de la Història de Catalunya i especialment de la successió cronològica de sos sobirans. Podran consultar els compendis de mossèn Font i Sagué, Bori i Fontestà, Joan Oliva i Monjo. Els inscrits en les segones, deurán donar detallades explicacions sobre els fets més remarcables de cada època i regnat; consultar la Història de Catalunya d'En Antoni Aulestia i Pijoan. (1)

Els que figurin en les terceres seccions tractaran dels fets, costums i civilització de la antiga Nacionalitat Catalana des de sa fundació fins a Ferran II el Catòlic.

Els inscrits en les terceres seccions, que hagin tingut recompensa, abans de recullir-la hauran de justificar llur edat.

5.ª Els premis en metàl·lic per als concursants de Barcelona es donaran en llibretes de la Caixa de Pensions per a la Veïlla i Estalvi amb l'ingrés fet efectiu, i els de poblacions foranes, en diner.

6.ª Els que desitgin concórrer an aquest Concurs deurán avisar no més tard del 31 de desembre a la «Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», a fi de saber amb temps el número de concursants per a l'organització de lloc, etc.

Atenent al crescut nombre d'inscrits al primer Concurs i la seguretat que hi ha d'augmentar-se en el pròxim segon, la «Associació Protectora de l'Ensenyança» ha acordat doblar la quantitat de premis en efectiu en conformitat al següent estat, formant un total de 2,400 pessetes.

Premis:

Primera secció nois.—Dos primers de 30 pessetes; 2 segons de 25; 2 tercers de 20; 2 quarts de 15; 2 quintes de 10.

Segona secció nois.—Dos primers de 75 pessetes; 2 segons de 50; 2 tercers de 30; 2 quarts de 20.

Tercera secció nois.—Dos primers de 100 pessetes; 2 segons de 60; 2 tercers de 40; 2 quarts de 25.

Primera secció noies.—Dos primers de 30;

2 segons de 25; 2 tercers de 20; 2 quarts de 15; 2 quintes de 10.

Segona secció noies.—Dos primers de 75 pessetes; 2 segons de 50; 2 tercers de 30; 2 quarts de 20.

Tercera secció noies.—Dos primers de 100 pessetes; 2 segons de 60; 2 tercers de 40; 2 quarts de 25.

Además es podrá concedir un premi d'Honor de 125 ptes. als joves i altre igual a les senyoretes qui en els exercicis d'aquest Concurs hagin demostrat notable superioritat de coneixements d'Història de Catalunya, havent obtingut en ells els premis de llur secció; els afavorits amb els premis d'Honor, tan sols cobraran l'import del mateix.

Als examinats que no obtinguin premis en metàl·lic i segons el judici del Tribunal sien mereixedors de recompensa, se'ls farà entrega de llibres i opuscles d'Història de Catalunya, etc.

Serà concedit un premi en efectiu de 150 pessetes i diploma d'Honor, al professor que a judici del Tribunal, hagi respost amb més entusiasme i intel·ligència a la present crida, tenint-se en compte principalment les quantitats i qualitat dels premis obtinguts per sos deixebles. El professor que'l segueixi en mèrit, será distingit amb diploma d'Honor.

Aquesta Associació té el propòsit de celebrar els vinent Concursos simultaniament a les capitalitats Catalanes, amb jurats de les mateixes poblacions, per a major comoditat del concursants.

Des de la publicació en periòdics de aquest avís de Concurs, es prega a tots els Catedràtics, Mestres, Entitats i particulars que posin gran interès en preparar joves i senyoretes per assistir-hi, entenent que així faran obra patriòtica, perquè com més siga coneguda la nostra Història, més estimada i respectada será Catalunya.

Barcelona Juny 1913.

Hilariencia

ESTIUJADORS POPULARS

EL TERGET DE CÀL XICUS

Joan B. Lambert

Aixerit com un pèsol; alegre com unes castanyoles; bellugadís com una anguila; complacent, amable, enraonador, altrai les simpaties de tots els que'l senten parlar, o executar.

Inspiradíssim compositor, director intel·ligent, notable executant despullat de pretensions. Ningú diria al veure'l tan jove que sigués ja una glòria del art musical-català, que cultiva amb amor i perseverancia remarcables.

Es un entusiasta de Catalunya i un enamorat de la piga de la seva cara.

Posseïx seixanta i pico de premis guanyats en concursos musicals, i és l'únic que ha obtingut tres flors naturals. Es doncs l'únic mestre en gai saber de la música.

Té l'olor per vendre i encara n'hi sobrarà per fer estofat llars anys i bogada cada dia.

Es infadigable. Les qualitats atractives de'n Lambert son compensades amb els aplausos i les simpaties de tota la colònia i veïns de Sant Hilari.

La sardana «L'ESTIUADA» notabilíssima composició musical, cada dia mes popularitzada, és una prova patent del seu carinyo envers el nostre periòdic.

Es organitzador, un element valiosíssim dintre'l nostre estiu. Amb ell sol, son possibles totes les vetllades i les més belles festes. Gasta lentes però no més per mirar a les damiseles.

Li agrada aquesta vila en extrem.

Marius Vergé

Es un artista per temperament; músic per afició; té una perspectiva brillant; arribarà lluny.

Se'l veu indiferent, mig ensopit, quelcòm boemi. Però senyors, quan ell vol! Quan ell posa els peus de punta, fa caure la baba als oients de

gust, entusiasma al auditori. Quina execució tant acurada! Quin art més delicat!

Domina el violoncel·lo de tal manera, que sembla un instrument inventat per tocar-lo ell exclusivament.

No l'embuteixen els aplausos, no es vanitós, no fa ostentació dels seus mèrits.

Es trempat, enamorat, saraista. Va afeitat de cara per semblar més jove i encara és un nen. Talment sembla un seminarista, *Pró sab aguantat'l tipo*.

Ha recorregut bastant món, coneix varis idiomes, però sent inclinació per la llengua francesa i per la llengua de badella, que son dugues llengües universals.

Aquí se'l aprecia, se'l considera i ell ho agraeix fent sortir del seu violoncel·lo verdaderes filigranes quan executa.

Joan Constanç

Es en Constanç el violinista predilecte de la bona societat barcelonina que freqüenta el Royal. Es el *favorito* de les senyoretes, a les quals complau tocar-los amb el violi, totes les pessetes que li indiquen.

Es un músic de mèrit, gens orgullós, franc i aixerrit.

Toca amb gust exquisit, toca la veritat, lo que els autors musicals han concebut i transcrit al paper. No vol sobresortir dels seus companys. Ho fa molt bé.

Deixeble del mestre Crikboom ha acreditat la procedencia.

Correcte professor de violi, seriós mestre en l'art den Sarasate i Joan Manen, ha fundat una Acadèmia que porta el seu nom.

Aquí ha agradat de debó i és un artista veritable, encara que segons dita propia, sembli un dependent adroguar pel seu posat. Es una bona adquisició, i un bon pare de família.

Li agrada molt Sant Hilari.

PERE SERRACANTA.

Iscle Soler

Diumenge prop-passat en la vostra estada tranquila de Tarrassa sentireu els afectes d'un poble que'us venera perquè li donareu tot l'esforç, tot l'amor, tot el geni escepcional, tot el caudal de llarga i artística vida.

De Barcelona, de Tarrassa, de Catalunya tota en rebereu els afectes de sentit Home-natge.

Quants bons fills de Catalunya secundaren les mostres d'afecte atrets pel rastre de tan gloriosa carrera transmés pels que aconseguiren admirar-vos vostre pas per l'Escena Catalana per l'esplendent època d'or de nostre teatre!

L'ESTIUADA ha sentit també la emoció. L'ESTIUADA vos envia també l'adhesió que estic cert col·locareu entre les de més estima que de cors agrahits us hagin enviat perquè vos renovarà'l record d'una d'aquelles glòries i emocionants vetlles que consagrareu al vostre estimat art.

Com no! Si'l redactor que os l'endressa seguí pas a pas tota vostra brillant carrera. Com no!, si centenars de nits seguides s'extasià en vostres prodigioses creacions que citaria una a una fins les que sols ho foren per una sola vegada, i que'l record de totes elles li renoven el goig més pur e intens de toda la vida. Com no! si lligat amb el vostre nom hi ha un dels actes de vostre bondados cor per a qui sempre més servarà amb gratitud el record de l'emocionant despedida, quan, per ell, damunt les taules del nostre respectable Teatre Principal de Barcelona interpretareu aquell inesborrable personatge, mirall de la paraula y formalitat de *La Cura de Moro*, personatge mai més igualat per ningú, personatge que aquella nit representaveu amb el cor emocionat amb llàgrimes als ulls, honorant així amb el ric premi de vostre genial treball, que aquell dia concedíeu per despedir a qui anava camí d'un desterro, *guanyat en premi* d'un entranyable amor pel Teatre de casa nostra.

Rebeu-la de cor l'adhesió de L'ESTIUADA.

JOSEP XIMENO I PLANAS

(1) L'Associació procurarà convocar pròximament un Concurs entre historiadors per a premiar els millors llibres graduats d'Història de Catalunya destinats a Programa per orientar als inscrits en els Concursos vinent.

L' ESTACIO METEOROLOGICA

Per l' estudi de la nostra climatologia

L'observació del cel

Hi ha un fet desolador per l'encarregat d'una estació meteorològica, àdhuc éssent aquesta hermosa i ben cuidada com la de St. Hilari.

Al muntanyenc boca-badoc que la visita com gosarà dir-li l'encarregat, que amb tant d'instrumental, feina i paciència no sab predir-li el temps ni amb una sombra de la precisió amb que'l muntanyenc mateix, al aire lliure, el veu venir amb dirigir per un moment els ulls a la natura?

¿Què hi veu el muntanyenc al cel? ¿Què hi sab llegir en aquesta plana immensa, ell que ni a confegir ha après i pèl qual cada lletra escrita es un signe cabal·lístic?

Una o dues vegades al dia, per les faixes telegràfiques conflueixen a Madrid desde cent Observatoris les observacions acabades d'apuntar. Així centralitzades se sotmeten sobre'l mapa a una rigurosa comparació. El fruit d'ella es un seguit de ratlles, terenyina misteriosa, que creua i envolta'ls perfils de les nacions; es un aplec de sagetes estranyament repartides sobre'ls punts que senyalen la situació de les ciutats, es un conjunt de cercolets amb quadrants ara blancs, ara negres, segons l'ennuvolament del cel en els llocs que hi corresponen.

El mapa així preparat—el mapa meteorològic—passa a mans d'un meteoròleg especialista de molta pràctica que del modo com troba distribuït aquell munt de signes, en sab andevinar amb certes possibilitats d'acert, el modo com es trobarà distribuït l'endemà, es a dir en fa la previsió del temps probable.

Comptat y debatut el muntanyenc analfabet fa la mateixa complicada feina: amb menys treball, amb menys fatic, amb menys anàlisi. Aquesta plana immensa, aquest cel policrom es el seu mapa.

Què encarcarada, què pobre, què migrada apareix al seu costat l'obra del home! Què rígida i apartada de la realitat la isobara, comparada amb el cambiant contorn del núvol, *isolinea* també, lloc geomètric d'una igualtat exactíssima de circumstàncies. I aquesta *isolinea* contorn de núvol, puja, se esfonsa, es doblega, s'adreça, amollant-se a cada moment al nou estat de coses, donant compte, cada moment d'aquest nou estat, al que sab mirar-la i sab interpretar-la. Es com si cada segon a Madrid rebessin telegrams de totes les estacions meteorològiques, instantàneament les condensessin en un nou mapa, e instantàneament, amb telegraf comunicessin el nou mapa a totes les estacions de la terra... per al cap d'un altre segon comunicar-ne un altre.

El mapa meteorològic artificial representa en un sol plà l'estat de l'atmosfera; les anomenades *línees isolanes* no són més que l'intersecció amb l'esfera del nivell del mar, d'un conjunt de superfícies *isolanes*, qual forma es manté desconeguda pèl meteorològic. El mapa del cel es perfectament de relleu, el contorn d'un núvol no és més que una de les línees contingudes en la superfície del núvol, i tota aquesta es una complicada *equi superfície*, a qual igualtat de circumstàncies és deu que ella siga precisament el límit del volum del aire ennuolat.

Cada fragment de núvol, cada rostre de núvol, per sa forma, per sa posició, per les variacions de sa posició en la pàgina sublim de la volta del cel, és susceptible d'una interpretació meteorològica, i el conjunt de aquestes interpretacions, dóna una ferma base per la previsió del temps immediat.

Per si no hi hagués prou, un altre element representatiu d'altíssima importància figura en aquest mapa natural: el color; i cada pincellada, cada matís te la seva significació real i pregona pèl qui sàpiga llegir-la.

No és de creure que el pagès sàpiga, analitzar, ni s'hi entretenga, totes aquestes variacions circumstancials de variabilitat, relleu i color del gran mapa meteorològic natural.

La seva apreciació es més aviat sintètica, i es fonamenta tan sols en un pur empirisme; a pesar d'això, l'observació de qui fa la vida al camp es tan constant i està tan avivada pèl perill i la necessitat que'ls seus fruits son amb molta freqüència immellorables. Recordis alguns d'ells en adagis i locucions populars que mereixen la completa aprovació de la Meteorologia científica. Per citar-ne alguns casos concrets hem referir a la *processó de Tossa* (La Selva), a la *mantellina de la Mare de Deu dels Angels* (La Bisbal), als *núvols en creu de Roca corba* (Girona), al coneguts refrans, *cel rogent...*, *cel amb cabretes...*, etc., etc.

Es indubtable que s'atent poc al aspecte del cel en les estacions meteorològiques, aquest mapa sublim, on els errors son impossibles, on els signes son alhora símbols i realitats, on éssent la renovació interminable, presenta a cada moment un nou objecte d'estudi. Mes l'observació constant i racional del cel exigiria hi hagués un individu encarregat permanentment d'aquest servei i lliure de tot altre quefer; pocs són els Estats que s'han atrevit a carregar els seus presupostos amb la quantitat necessaria per la remuneració d'un personal semblant.

Mentrestant, deixem que'l muntanyenc es distregui contemplant les curves dels registradors i les columnes dels termòmetres. Y si pregunta pèl temps, contestem-li que l'Observatori, per ara, treballant especialment per la climatologia, poc li podrà dir de predicció del temps; podrà dir-li infinitament menys de lo que ell—l'analfabet—sab llegir en els moviments dels núvols i en els colors de les postes de sol.

J. ESTALELLA

De pluviometria catalana

Fí de la pluviometria.—Els seus antecedents i progrés a Catalunya.—La xarxa pluviomètrica d'en Rafel Patxot.—Treballs de la Societat Astronòmica de Barcelona.—Utilitat científica i material de la pluviometria demostrada per la gran Associació anglesa.

El fort desenrotlló de que venen éssent objecte els estudis meteorològics d'alguns anys ensà per part de diferents entitats i organismes científics, principalment a Catalunya, convida a parlar un xic detingudament d'una manifestació particular dels esmentats estudis: la *pluviometria*, o sia el medi de contribuir a l'estudi climatològic d'una regió, proporcionant la mida de la quantitat d'aigua que, baix la forma de pluja, neu, pedra, calamarça, boira, rosada, glaçada, etc. reb la superfície de la ter-

ra en el lloc d'observació, aigua que, quan parlem en termes generals, n'anomenarem *precipitació*.

La quantitat de precipitació se valora per l'altura en mil·límetres i dècimes de mil·límetre que tindria la capa d'aigua depositada sobre'l sol, si no's filtrava en aquest, no corrés per a formar torrentades i rius, ni s'evaporés per efecte de la calor.

Es verament remarcable l'actual desenrotlló d'aquesta mena d'estudis iniciats a Catalunya pels vols de l'any 1896 per la Granja Experimental de Barcelona, a càrrec del Dr. Fontseré, i molt particularment pel nostre sabi compatriota i benefactor de la Ciència en Rafel Patxot i Jubert, qui prengué per base la magnífica estació meteorològica que aleshores va fundar a Sant Feliu de Guixols, creant la que és avui important xarxa pluviomètrica catalana que comprèn el Principat, la Conca mediterrània-balear i la Vessant rossellonesa, i quals magnífics fruits han vist la llum, científicament aplegats i discutits per l'autor, en els seus dos llibres *Meteorologia catalana* i *Pluviometria catalana* (1906-2910).

La Societat Astronòmica de Barcelona no podia ni devia restar indiferent davant d'aital esforç individual com el que representa el treball sistemàtic den Patxot, i un dels primers acords que va pendre al fundar-se, fou el de contribuir activa i pràcticament a fomentar la xarxa pluviomètrica catalana, beneficiant de pas la xarxa espanyola que tan brillantment desenrotlla a llur torn l'Observatori Central Meteorològic de Madrid.

La xarxa Patxot se compona de 67 estacions, a les quals cal afegir-hi avui 20 noves estacions creades i costejades per la Societat barcelonina. En el pressupost d'aquesta última hi figura anyalment una quantitat destinada a l'esmentat fi.

L'ideal del O. C. M. de Madrid es crear una xarxa sobre tot Espanya de unes 2000 estacions. Del centenar que hi ha distribuïdes ara sobre Catalunya, la majoria se reparteix entre les *províncies* de Barcelona, Girona i Tarragona. La de Lleida flaqueja extraordinàriament, perquè les crides que s'han fet fins ara per a trobar persones de bona voluntat aimantes de la Ciència, no han trobat eco. Aprofito doncs d'aquesta oportunitat per a fer novament pública aquesta necessitat, fent avinent que la Societat Astronòmica de Barcelona està disposada a donar tota mena de facilitats, incloïts la d'ordre material, regalant el pluviòmetre sempre i quan trobi com a compensació una garantia de funcionament seriós i sostingut.

Tal volta hi haurà lector que, llegides aquestes ratlles, hen preguntarà: Y bé: ¿per què serveix la Pluviometria?

Pregunta que vé a ser equivalent a aquelles altres que tant sovintegen: ¿per què serveix l'Astronomia?... la Meteorologia?... l'Art?... i tantes altres coses que no rendeixen un immediat tant per cent de benefici.

Respecte a la *utilitat* de la pluviometria, la desorientació del públic—diguem-ho així per a no otendre—es inconcebible.

Per aquest fet lamentable, on cal cercar-hi l'origen de la nostra anèmia científica en tots els ordres, serà oportú no solament afirmar rodonament la utilitat científica i fins material de la pluviometria, sinó cercar exemples i exposar resultats de aquells que'n diuen *pràctics*, i que potser parlaran amb un xic d'eloqüència als que tot, tot ho fan passar pel fi cadaç del tant per cent.

Amb motiu d'unes comunicacions creuades entre la Societat i el director de la *British Rainfall Association* de Londres, aquest senyor tingué la amabilitat de facilitar-nos interessants dats sobre la gran Associació pluviomètrica anglesa; la seva organització, funcionament, utilitat, etc., lo qual tractaré de resumir breument.

La Associació anglesa es d'ordre privat sense altre estimul que l'amor a la Ciència i al país. Vé funcionant des de fa més de 50 anys amb un efectiu, avui, d'uns 2.000 socis, que ademés de costejar i vigilar el seu pluviòmetre respectiu, contribueixen amb una modesta quota anyal al sosteniment de la Associació, que costa unes 30 mil pessetes anyalment. El *criteri* que l'anglès té format d'aquest organisme, es demostra dient que la direcció acostuma a rebre donatius de particulars que varien entre 2.500 i 20.000 pessetes.

I are cedeixo la paraula a Sir Hughes Robert Mill, D. S. C. traduïnt de les seves cartes lo següent:

El fi que persegueix la Associació anglesa es purament científic, però els resultats acumulats per la mateixa es troben a disposició del públic per a que en pugades desenrotllar llur aspecte pràctic. En aquest concepte, estem en condicions de ser útils al país quant menys, de tres maneres:

1.ª Facilitant informació respecte a les precipitacions aquoses locals, a les persones que desitjen viure en climes poc plujosos o al contrari, segons les indicacions facultatives.

2.ª Per a facilitar estats, i a voltes aporiarlos davant dels tribunals, pera determinar els perjudicis ocasionats a la propietat amb motiu de períodes de pluja o aixut excessius en determinades comarques.

3.ª Per a facilitar dats i estadístiques autoritzades, a fi d'estimar la importància de les precipitacions aquoses en localitats i encontrades on se tracti d'empendre treballs hidràulics, per a abastir d'aigua a les poblacions.

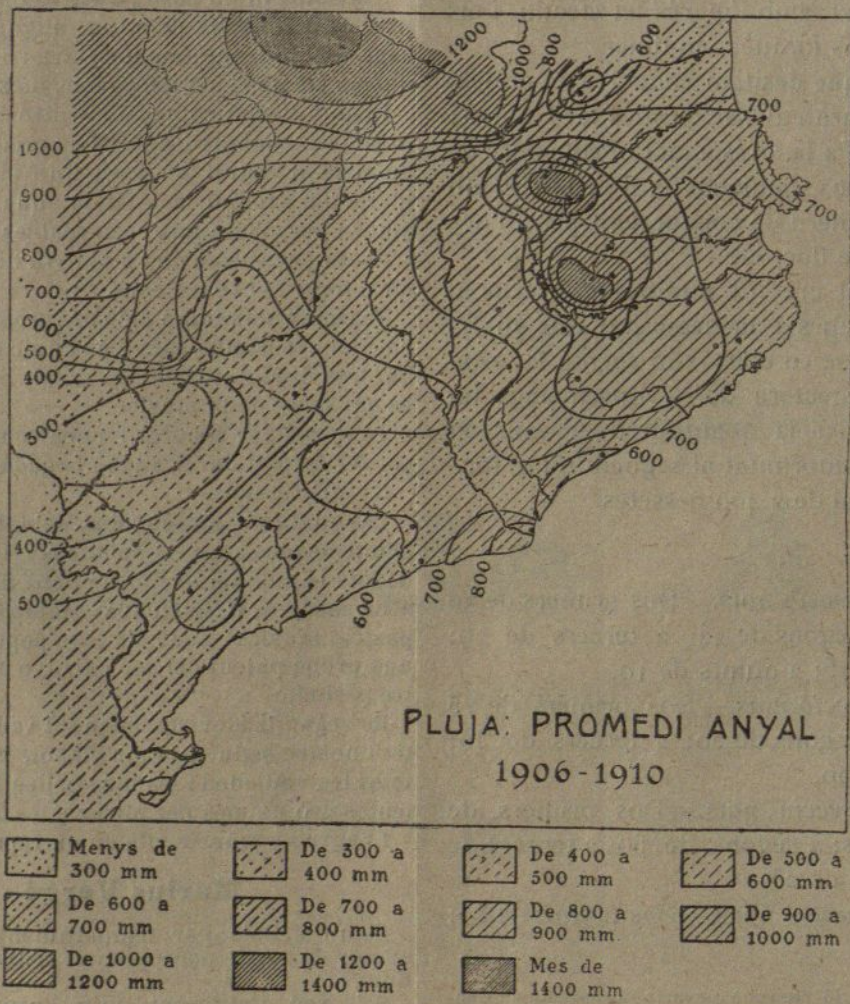
Aquest últim es tal volta el servei més important que en el terreny econòmic pot prestar al país la Associació, servei de gran valor per quant, segons les nostres lleis sols està permès sustreure aigua d'una corrent a condició de que en temps d'aixut quedi assegurat a la mateixa un cert caudal mínim. Això s'obté mitjançant la construcció de dipòsits de compensació, on s'acumulen les aigües de tempesta, les quals son abocades al riu o corrent en èpoques d'aixut.

Vostès notaran que la Associació, no obstant de que la seva escomesa es d'interès nacional, es una *Corporació particular*, sense conexió amb el Govern ni amb cap organisme públic. Els gastos corren exclusivament a càrrec dels socis mitjançant una subscripció voluntària...

Mes clar l'aigua que recull un bon pluviòmetre com el que té en llur magnífic Observatori Meteorològic la preuada vila de Sant Hilari Sacalm.

SALVADOR RAURIC

Secretari de la Societat Astronòmica de Barcelona

Distribució mitja de la pluja a Catalunya, durant el cinquè 1906-1910.

(De la Meteorologia Catalana den Rafel Patxot)

L'ESTACIÓ METEOROLÒGICA

Resultats de les Observacions d'Aquesta Estació Meteorològica

Una persona que s'interessa molt pels dades meteorològics i de tot lo que representa progrés i benestar d'aquesta vila hem demanava li dongués una senzilla explicació dels aparells i llur aplicació; puix, com que tots els noms acaben en *metre*, els confonem l'un amb l'altre, hem deia.

Vostè s'ha fixat que'l nom dels aparells acaba en *metre* i aquest acabament ja diu molt doncs vol dir *mida*. Ara cal sols tenir en compte el començament de la paraula: així *termò-metre* és l'aparell que mesura la calor, perquè *termo* és un mot que equival a calor. També *isoterma* és una ratlla que passa pels punts que tenen igual temperatura mitja. A Espanya les isoterms són molt irregulars.

En la graduació dels termòmetres hi ha un zero i si es prova de posar-li a dintre el glaç, el mercuri coincideix amb dit zero. Per això quan glaça el termòmetre registra zero. Les temperatures a dessota zero són de forta glaçada. A 10° a la nit i 20° al dia ja no sentim fret.

Hi ha un termòmetre que senyala la major calor i's diu de màxima; un altre la menor, que dona la mínima, i en tenim un altre dit *termògraf* o registrador que a totes les hores escriu la temperatura, mogut per medi d'un aparell de rellotgeria d'una setmana de corda. Sabent la màxima i la mínima es cerca el terme mig: de 20° la primera i 10° la segona, diem 15° de temperatura mitja. Alguns dies hem passat de la temperatura del dia a la de la nit, es a dir, de la màxima a la mínima, 15°, i aquest canvi s'anomena oscil·lació. Quan l'oscil·lació és grossa, es perillós pels costipats i pulmonies.

Aquell pot penjar d'un pal, com un l'anomenava, es un *pluviòmetre*. Aquesta paraula es molt bona d'entendre, doncs l'aparell serveix per midar la pluja. La pluja, calamarça, neu, etc., una volta foses, que cau a l'aparell se medeix en mil·límetres i dècimes. Per cada mil·límetre s'entén que ha caigut un litre d'aigua per metre quadrat de la terra.

A Galícia hi solen caure uns 1,500 mil·límetres d'aigua a l'any, es a dir, que la pluja si no s'en perdés gens faria una capa d'un metre i mig. Es bon país per l'Agricultura. En canvi, a l'Aragó sols en cauen 250 mil·límetres a l'any, 2 dècimes i mig d'aigua, insuficient per les plantes; per això és país pobre que ni els xais hi poden viure. Nosaltres al mes de juny tinguérem 27 mm. i l'abril 157'4 mm. Els pagesos també la mideixen la pluja per pams o dits de saó; però aquesta medició és molt rudimentària.

Higròmetre és l'aparell que mideix l'humitat de l'aire, es compta de zero graus, la sequedat absoluta que mai existeix; fins a 100 graus la saturació. El nostre higròmetre registrador escriu a totes hores l'humitat, amb el mateix principi que'l termògraf.

Es l'aparell que fa més oscil·lacions, a voltes en una hora canvia 30° i aquest canvi fa que sigui més sensible a les persones delicades; però els números són més positius que la nostra sensibilitat per a fer comparacions amb la d'altres pobles. Els 800 metres que estem sobre mar porten ja certa humitat; però mai hem arribat a 100 graus com s'hi troben bastantes vegades a Montserrat i a l'hivern a Madrid.

El *baròmetre* mideix la pressió de l'aire. Oscil·la envers 760 mil·límetres, que és la pressió atmosfèrica normal, a nivell de mar de 45° de latitud i reduït a zero graus de temperatura. Té poques relacions amb la localitat, doncs per si sol no's pot deduir una llei fixa per predir el temps que farà. En general quan descendeix indica mal temps i al contrari quan puja. Rares vegades fa oscil·lacions brusques. Per saber el temps es precis rebre dades d'una estació central, que rebent observacions de molts punts, formen mapes d'isobares amb altes i baixes depressions.

La direcció del vent tothom la sab conèixer, en quan a sa força es compta per números, els qui no tenim anemòmetre, escrivint un zero quan es calma, i augmentant fins a 9 quan arriba a temporal fort. Així un 3 designa vent fluix.

També es compta en números la quantitat de núvols, posant un zero quan no n'hi

TEMPERATURA												HUMITAT				DIES DE				
Mesos	Promitjos de				Extrems de								Major	Menor	Mitja	Pluviò- metre	Pluja	Neu	Boira	Bó
	Màxima	Mínima	Mitja	Oscil·lació	Màxima	Menor	Màxima	Mínima	Mitja	Major	Oscil·lació									
					Major	Menor	Major	Menor	Major	Menor	Diària	Mensual								
Novembre	10'58	—0'35	5'15	10'93	19'5	5	5	—5	11	1'75	17'5	24'5	95	9	71'2	5'4	5	0	0	23
Desembre	10'8	—0'77	5'02	11'57	17	7	6	—4	9'75	2'75	15'5	21	94	30	77'9	57'8	3	0	1	25
Jener	9'86	1'15	5'25	8'21	14	6	6	—3	8'25	2	15'5	17	90	45	76'7	53'8	5	0	1	24
Febrer	8'92	—0'85	4'03	9'87	16	3	4'5	—5	7'75	0'5	18'5	21	90	30	73	53'4	9	4	1	14
Març	12'57	2'09	7'33	10'48	19	5	10'5	—3	14'75	2	19	22	90	22	69	56'9	8	2	2	18
Abril	16'6	3'05	7'82	9'55	20'2	5	9'5	—4'5	13'1	2'25	15'5	24'7	88	33	72	99'3	16	1	3	10
Maig	17'06	7'08	12'07	9'98	27'5	8	14'5	1	19'5	7	16	26'5	92	16	65	157'4	8	0	6	14
Juny	21'23	9'78	15'51	11'45	26'5	14	14	4	19	9'25	18'5	22'5	91	30	65	27'0	4	0	1	20
Juliol	22'4	10'49	16'44	11'91	30	18'5	13'5	7'5	21'5	11'75	17'5	22'5	90	33	66'5	35'2	8	0	5	16

ha; un 1, quan eis núvols ocupen una quarta part, i un 4, si es cobert. Les altres observacions no tenen dificultats per conèixer-les.

De primer de Novembre que varem començar les observacions ni un sol dia s'han deixat de fer al matí i a la tarda. Vegis pels següents resultats mesals, quin és el nostre clima.

Novembre.—Baròmetre.—L'altura mitja de la primera dècada fou 765'85 mm.; la segona, 759'67 mm., i la tercera, 761'975 mm. corresponent al mes 762'497 mm. La màxima altura fou 768'5 mm. el dia 20, i la mínima 747'5 mm. el dia 30; amb una oscil·lació extrema de 21 mm. La mínima depressió va coincidir amb la pluja en pròxima tempesta.

Termòmetre.—La temperatura mitja de la primera dècada fou 8°; la segona 3°, i 4'5", la tercera. La del mes, 5'15".

Les màximes més altes foren 19'5°, 10° i 13'5°, respectivament. Les menors mínimes foren 0°, 4° i 5° sota zero. L'oscil·lació extrema de temperatura del mes fou 24'5°, es a dir, passàrem de 19'5° a 5° sota zero. L'humitat relativa en les mateixes fetxes fou: 75'9°, 67'75° i 68'15°; corresponent al mes 71'26°. Els dies que feu vent foren: mig dia del NE. altre mig del SE, i cinc i mig del O. La força dels mateixos correspongué entre 1 i 3 de l'escala telegràfica, sense tenir cap dia de vent fort. Correspongueren 6'5 dies de vent i 23'5 dies de completa calma.

Els dies del mes, en quant a l'estat del cel, resultaren 17 serés, 6 ennuvolats i 7 de coberts.

Els dies de pluja foren 5, i al pluviòmetre es reculliren 5'4 mil·límetres d'aigua. No tinguérem cap dia de boira, ni de neu. Haguéren 3 dies de rosada i 18 de gelada que resultà intensa, degut a les baixes temperatures de la nit i la gran oscil·lació respecte al dia. Els dies serés i de calma encara que la màxima hagi estat alta, la mínima baixa de sota zero, produint la gelada que cobreix la terra semblant una lleugera nevada, no desapareixen fins que'l sol l'escalfi bona estona. En les bagues que no toca el sol hi està fins a la tarda.

Com dato curiós, mirant les gràfiques del termòmetre, es veu que quan fa més fret no és a la nit, senyalant la mínima entre les set i les 8 del matí. Sempre a mitja nit la temperatura puja alguns graus.

Desembre.—Aquest mes té contrastes amb la temperatura. Fins al dia 20, la mínima sempre ha registrat sota zero i quan fou la més baixa va ésser el dia 12 en que marcà 4 sota zero; però vingué la pluja i allavors cap dia ha baixat del punt de glaçada. Com si el temps volgués afavorir les alegres festes de Nadal!

La màxima d'aquest mes fou 17° a l'ombra el dia 27. El dia 25 tinguérem 15° i a Barcelona 14'2°. Resulta que durant el dia estem molt aprop d'aquella ciutat; però tenint en compte la nostra altura de 800 metres sobre mar, quatre vegades més alt que Montjuich; que estem cercats d'altres muntanyes que intercepten els aires templats de mar; molt acostats al Montseny de 1,800 metres, i a vista dels Pirineus, es compendrà la diferència de temperatura que hi pot haver.

El promig de les màximes fou 10'8°; el de les mínimes, 0'77° sota zero, i l'isoterma 5'02°.

Si en les màximes ens acostem a Barce-

lona no passa el mateix amb les mínimes. Amb aquestes ens assemblem a Madrid (segons el *Boletín del Observatorio Central*, que cada dia rebem). Lo més general are és que a la nit tinguem sota zero i amb un dia tenim gran oscil·lació, la que correpond al mes és 11'75°.

En dit mes passarem de 17°, la màxima; a 4° sota zero, la mínima; 21° d'oscil·lació extrema.

Baròmetre.—L'altura mitja del mes fou 766'679 mm. La major altura 775 mm. i 756 mm. la menor.

Higròmetre.—L'humitat mitja del mes fou 77'25°. La major, 91°. (En l'observatori de Montserrat el dia 22 tinguéren 100°, és a dir la saturació que aquí no hem arribat) i la menor 20°, un dels dies de vent ponent que sempre és sec i a voltes calent.

Resultaren 25'5 dies de calma i 5'5 dies de vent suau. Es una excepció que an aquí fassi vent fort. Tinguérem 21'5 dies serés, 4'5 de nuvolats i 5 de coberts. 3 dies de pluja, amb 57'8 mil·límetres d'aigua recollida al pluviòmetre; un sol dia de boira (alguns estan en la creencia de que diàriament hi ha boira); cap dia de neu, un dia de rosada i 19 de gelada.

Jener.—Baròmetre.—La major altura d'aquest passat fou 768 mil·límetres el dia 6, i la menor 755'5 mm. el dia 14, amb una oscil·lació màxima de 17 mm.

Mirant les observacions baromètriques dels tres mesos anteriors, resulta regla general que'l baròmetre descendeix al voler començar el vent de ponent i a més velocitat del mateix correspon més baixa pressió.

En la segona dècada dominà el vent O. (algunes nits amb vent fort) i el baròmetre marcava'l mínim. essent son promig 760'45 mm. Un descens ràpid sol senyalar pluja; però mai ha baixat tan els dies de pluja com els de vent.

Termòmetre.—Aquest mes, tot i perteneixent al rigorós de l'hivern, no ha sigut fret com els dos anteriors. La mínima fou 3° sota zero el dia 19, i la màxima a l'ombra 14° el dia 28. L'isoterma 5'255° el promig de les màximes 9'36°; el de les mínimes 1'15°, amb una oscil·lació de 8'21°.

Es molt interessant lo que passa amb la temperatura: El dia primer tinguérem de mínima 0'50, i a l'endemà teníem 6° i de màxima 7°. amb la petita variació d'un grau. La causa va ésser que tot el dia estigué plovent, i baix la influència de l'aire de mar, que poques voltes es fret.

Sempre's dies de pluja o cubert de núvols son els que corresponen menys oscil·lació; molt al contrari del dies serens, de força irradiació, que tenim de mínima sota zero, encara que després la màxima siga de les més grosses del mes. El dia 24 tinguérem 15'5° d'oscil·lació.

Higròmetre.—L'humitat a les vuit del matí fou 79'8° i 73'66° a les quatre de la tarda, corresponent un promig de 76'71°. Al matí, per regla general, es sempre major que a la tarda. La major humitat fou 90° i 45° la menor.

Com a dato comparatiu i més pels qui enraonen de la humitat d'aquí, copio la que fa a Madrid en les diferents hores, segons el *Boletín del Observatorio Central*.

Dia 27 a les 12 hores	91°
» » » 16 »	90°
» » » 20 »	97°
» » » 24 »	98°
» » » 28 »	4 »
» » » 8 »	99°
» » » 15 »	99°

Fóra de gran utilitat que Barcelona fés aquestes diverses observacions, i aleshores vindria una comparació dels diversos climes. Nosaltres, per medi dels registradors a totes hores tenim feta la observació.

Hem tingut cinc dies de pluja amb 53'4 mm d'aigua recollida en el pluviòmetre; 4 de rosada; 8 de glaçada i un de boira al matí. El vent dominant ha sigut del O. amb 9 dies; 2 dies de SO.; mig del S. i altre mig del SE.

Febrer.—Baròmetre.—En aquest mes ha tingut la oscil·lació: de 773 mm. el dia 8, va baixar a 752 mm. el dia 18, amb una diferència màxima de 21 mm. La mínima depressió coincidir amb els dies de neu.

Termòmetre.—El febrer ha sigut el més fret, doncs hem tingut dos dies 0'7° de temperatura mitja; l'isoterma es la menor dels mesos, 4'03°.

La major temperatura màxima a l'ombra fou 16°, els dies 11 i 14. Per cert que a Barcelona el dia 11 tinguéren 15'5° i com vingué un dels estuejadors a veure l'Observatori i li feu notar que nosaltres tinguéren major màxima, li costà molt de creure; així es el perjudici que tenen fet del nostre clima, deduït de la frescà agradable del istiu.

Això no vol dir que no tinguem màximes molt petites, com el dia 18, que va ésser la més baixa, tinguérem 1'06°.

La mínima resulta inferior de zero, algunes nits nuvolades se sostindrà alguns graus per sobre. Hem tingut dos dies 5° sota zero, l'un a l'endemà de la nevada, de nit serena i amb vent de tramontana. La mitja mensual de les mínimes es menys 0'85°. L'oscil·lació extrema sigué de 21°, es a dir, passàrem de 16° a menys 5°; en canvi els dies plujosos és de poca variació, un dia sols variàrem 1°. Sort que'ls dies de més baixa temperatura solen ésser el de més alta màxima.

Aquestes baixes temperatures i llurs variacions expliquen les classes de plantes que poden cultivar-se. No hi han arbres fruiters que floreixen per aquest temps, ni figueres, ni vinya, ni olives.

Els dies de molt fret es nota un fenomen força curiós. La terra està glaçada i tant forta que les aixades no poden fer senyals. Quan el dia avança i ve el desglaç està ben moll com si acabés de ploure, però on hi toca el sol segueix gelat. Al passar pel costat d'una pendent es veu caure sorra i petites pedres, efecte del desglaç.

Higròmetre.—La màxima de l'humitat ha sigut 90° la mínima 30°, i la mitja 70'4°.

Sols hem tingut quatre dies de vent i encara de poca força, resultant un mes de calma; nou dies de pluja i en un d'ells caigué calamarça; 56'6 mil·límetres d'aigua recollits al pluviòmetre; 13 dies de gelada i un sol de boira per la tarda.

Març.—Baròmetre.—La mitja mensual de la pressió atmosfèrica a les 8 del matí ha estat 764'85 mm.; a les quatre de la tarda, 764'77 mm. el promig. La màxima sigué 774 mm. i 754 mm. la mínima, a amb una oscil·lació de 20 mm.

Termòmetre.—La temperatura màxima a l'ombra ha sigut 19° els dies 11, 20 i 21; la mínima 3° sota zero el dia 2; amb una oscil·lació extrema de 22°. El promig mensual es 7'33°.

Les mínimes més baixes corresponent al principi de mes i les major màximes als últims, senyalant el canvi a la primavera. Tinguérem dies molt esplèndits, casi calor, i en

quatre diferents dies major màxima que a Barcelona. Els dies 11, 12, 20 i 21 tingueren: 19°, 15'5", 19° i 19°, respectivament; a Barcelona amb iguals dies: 15'2", 14°, 15'3" i 18'2". En les mínimes es diferent, sols el dia 21 que varen tenir 10'5", ens hi acostem als 11° de allà.

Higròmetre.—La major humitat registrada es 90° i 22° la menor. El promitj fou 69°.

L'extrany d'aquest mes es que no hi hagué cap dia de rosada ni de gelada. En els vint dies primers sols plogué un i encara molt poc; però als restants dies casi resulta diària. Hem tingut vuit dies de pluja, dos de neu en poca quantitat i prompte es va fondre, un dia caigué calamarda, dos dies de boira i quatre dies de vent suau. Al pluviòmetre es mediren 99'3 mm. d'aigua.

Abril.—Baròmetre.—En aquest mes el baròmetre sens tenir grans oscil·lacions, ha estat més dies a sota la normal que a sobre de 760 mm.; aixís com son també molts els dies de baixa depressió al Mediterrani, segurament la causa de les abundants plujes.

El promig de les presions atmosfèriques a les 8 del matí fou 758'66 mm.; a les 4 de la tarda, 758'46 mm. i la mitja 758'55 mm., amb un promig d'oscil·lació de + 0'21 mm. La major altura fou 765 mm.; la menor, 748 mm., i l'oscil·lació extrema 17 mínimes.

Termòmetre.—Es va notant augment gradual en les diverses temperatures: en la primera dècada, el promig de les màximes fou 9'1"; en la segona, 13'7", i 15'02, en la tercera. En les mínimes resultaren: 0'95", 1'9" i 6'3", en iguals temps. En les mitges, 5'02", 7'8" i 10'66", respectivament.

La major màxima a l'ombra fou 20'2° el dia 21, a la una de la tarda (a Barcelona aquest dia tingueren 17'6"); la menor mínima, 4'5° sota zero, el dia 14, a les cinc del matí (a les 7 de la tarda el termòmetre començar a registrar 0°), amb una oscil·lació extrema de 24'7°.

Es molt interessant estudiar aquesta gelada en primavera, que tans mal ocasiona a les plantes; essent el més extrany que's presenta isolada, doncs en els dies següents no n'hi ha cap de zero grans i en els anteriors sols els dies 3 i 5 (que va nevar) es registraren 0'5° i 2° sota zero.

Les causes locals d'aquell dia foren: poca humitat, 34°; nit asserenada; el dia anterior calamarseixar per aquestes muntanyes i de segur fortes nevades als Pirineus. També la notaren a Terol, 5° sota zero; al al Empordà i S. de França amb grans danys a les vinyes.

Higròmetre.—La major humitat registrada fou 88°; la menor 33°. El promig a les vuit del matí fou 71'26°; a les quatre de la tarda, 73°, i la mitja 72'13°.

Pluviòmetre.—L'aigua recollida es major que en els altres mesos: 157'4 mm., en 16 dies de pluja i dos de neu, es a dir, 157'4 litres per metre quadrat.

En la pluja es molt convenient conèixer no sols la quantitat ploguda sinó la que correspon en el temps en que cau. Quan plou molta aigua en poc temps, ademés dels desperfectes que fa al terreny, aprofita poc per a les plantes. Nosaltres en el ploure tenim una bona qualitat, doncs que cau poc a poc, comprovat amb les medicions i en que no es veuen senyals en la terra a pesar de ser pais muntanyós.

Hem tingut 2'5 dies de vent E. i un del O., amb poca força; 3 dies de boira; un de neu rodona, semblant boles de neu glassades. Els del país dien *neu rodona, d'altra en dona* i fou veritat, doncs a l'endemà va nevar força. Dos dies de tempestat i un de rosada. Han dominat el dies cuberts amb tempestat variable.

Maig.—Baròmetre.—La major altura registrada fou 769 mm. i la menor 751 mm. El promig mensual a les vuit del matí fou 760'7 mm. i a les quatre de la tarda 760'33 mínimes.

Termòmetre.—En aquest mes no's registra cap dia de zero graus. L'última gelada a O. es del 15 d'abril.

Van augmentant les diverses temperatures; els promitjos son: 1.ª dècada 15'35° màxima; 4'85°, mínima i 10'1°, mitja; en la segona: 13'35°, 7'05° i 10'2°, respectivament, i en la tercera: 22'5°, 9'36° i 25'9°, corresponent al mes 17'06°, 7'08° i 12'07°.

La major màxima registrada fou 27'5° i la menor 1°.

Per nosaltres el maig no és el florit que contenen els poetes. Els rosers a fi de mes tot just comencen a fer les primeres ponselles i esperen al juny per dar-ne en gran quantitat, no sent gens extrany que a fins de juliol encara es troben moltes roses de temporada.

La característica de totes les flors d'aquesta comarca com dels punts alts és la manca d'olor però lo que perden amb essencia ho guanyen en color, aixís es veuen les flors més vistoses.

Higròmetre.—La major humitat fou 92° i la menor 16°, essent la mitja del mes 65'2°.

La pluja recollida en el pluviòmetre fou 97'9 mm. en vuit dies de pluja (un d'ells caigué calamarda).

No és va cumplir el refrà d'el *Maig cada dia un raig*, doncs dominaren els dies bons. Tinguerem 6 dies de boira: 4 al matí i 2 a la tarda. El vent dominant fou del NE., dels altres punts cardinals, de tots n'hi há menys del NO.; però cap dia el vent fou fort.

Juny.—El resum d'aquest mes va ésser publicat en el número del 11 de juliol passat.

Juliol.—Baròmetre.—La mitja de la pressió atmosfèrica a les 8 del matí fou 762'24 mm.; a les 4 de la tarda, 761'87 mm.; i el promig 762'05 mm. La major altura, 767 mm. el dia 18, i la menor, 758 mm. els dies 7 i 30.

Termòmetre.—Els datos termomètrics son els majors dels 9 mesos anteriors. El promig de les màximes és 22'4° i de les mínimes 10'49°. La major màxima fou 30° a l'ombra el dia 29, i la menor, 18'5 el dia 16. La major mínima 13'5° el dia 26, i la menor 7'5° el dia 1. Aquest mes l'oscil·lació es la major, 11'91°.

El promig de les màximes de novembre i desembre és 10'69; el de jener i febrer no arriba a 10°; el de març, abril i maig, passa de 10° però no arriba a 20°; i el de juny i juliol passa de 20°.

El promig de les mínimes del juny i juliol és 9'78° i 10'49°, respectivament; però els de novembre, desembre i febrer és de sota zero. En els tres mesos últims no s'ha registrat cap dia de zero graus; però en els 6 anteriors n'hi han de sota zero.

Nosaltres fins ara hem passat de 5° sota zero, la mínima més baixa, a 30, la major màxima, 35° (A Madrid solen tenir d'oscil·lació extrema anyal, 55°; és a dir de 45 a 10° sota zero; en alguns punts de la Sibèria varien 100°; de 60° sota zero a 40°, i això d'una manera quasi brusca.

El nostre clima és de característica especial com correspon als punts alts, no gaire allunyats del mar, però sens rebre directament sa influència.

Nosaltres a l'hivern tenim els dies molt curts, la mínima es registra entre les 6 i vuit del matí i a la tarda a les 2 el termòmetre ja descendeix força; per això tenim les nits fredes, però no tan com molts suposen. (Encara tenen més fret a Vich, Lleida, Cragoça, Madrid, etc. i pateixen també les fortes calors de l'estiu). Si no va núvol, com que de vents quasi mai en tenim, passem un dia tant bo com a Barcelona.

A l'estiu passa el mateix, si fa sol tenim un dia esplèndid i nits sempre fresques.

Nostre clima no es marítim, amb brises suaus; ni continental, ab sos extrems de calor i fret; però té participació d'un i altre segons els vents dominants i altres causes. No ens passa lo de Madrid que tenen 9 mesos d'hivern i tres d'infern.

Higròmetre.—La major humitat es 90°; la menor, 33°; i la mitja, 65'5°.

La nostra humitat resulta força constant durant l'any, doncs en tots els mesos la màxima arriba a 90°; però es nota en els promitjos cert descens a l'estiu.

Les causes principals de l'humitat d'aquí son: les boires, els vents del primer quadrant i els dies nuvolats; aixís com la sequedat la porten els vents del tercer quadrant i els dies serés. Un canvi de vent sol portar una gran variació higròmetrica.

Un clima de poca humitat com Madrid a l'estiu, es força desagradable; perquè ademés de la calor seca les vies respiratòries i cap aigua pot apagar la sed. Una humitat d'uns 50° es la millor per a mantenir una equivalència en els efectes de la calor.

Les observacions higròmetriques les fem amb el Registrador *Richard*, graduant amb el psicròmetre.

Pluviòmetre.—Estem passant força aixut en perjudici per les patates, doncs en els dos últims mesos ha plogut molt poc. Aquest mes sols 35'2 mm. i encara la major part en la primera setmana, en 8 dies de pluja, quatre d'ells de tempesta. Hem tingut 5 dies de boira, a la tarda o la nit.

Els vents d'aquest mes es classifiquen en: 1 dia del N. 4'5 del NE, 9 del E, 2 del S, 1 del SO i 4 del O, tots ells de poca força.

Dóna idea d'aquest clima el que fins a la segona dècada no comencen a segar el blat mentre el ditxo català diu: *que pel juny la falç al puny*.

En el següent quadro es pot veure els resultats dels nou mesos que prenem i comparis uns amb altres.

Aquestes notes d'observacions mensuals han sigut publicades en *El Poble Català*, *La Veu de Catalunya*, *Diario de Barcelona*, *Boletín de la Sociedad Astronómica de Barcelona* i *El Monitor de Primera Enseñanza*.

Observacions de teules amunt

Mes no tant amunt, lo que vaig a dir-vos, simpàtics llegidors de L'ESTIUADA, que perdém de vista las cosas de la terra. Per sota del cel dels astròlegs, succeeixen molts fets interessants en aqueix cel més proper de la Meteorologia, ont s'hi formen les maravelles del crepuscol, les nuvolades, les tempestes, tota la munió de fenòmens que tot i no contar-se per milions d'anys o per trillons de kilòmetres no deixen d'ésser per a nosaltres dignes d'estudi, i sobre tot d'una importància vital.

La observació de la atmòsfera vé experimentant, des de fa uns quants anys, una evolució profunda. Les lleis generals dels moviments de l'aire, els procediments de predicció del temps, la dinàmica tota de l'occeà gaseós que'ns envolta, va veient-se que per la sola observació de les capes baixes ont funcionen els instruments dels observatoris no passarán jamai d'un límit restret i d'una significació completament local. Aquesta veritat, ja sospitada des dels començos de la ciencia meteorològica, ha sigut posada com a lema de les investigacions modernes, tant prompte com els progressos de la tècnica, i més encara les necessitats de la navegació aèria, han donat un nou interès a la investigació de les altes regions de l'atmòsfera.

A Espanya, fa ja temps que'l parc aerostàtic de Guadalajara instaurà les observacions aerològiques amb globos-pilots i amb globos-sondes. Els primers, completament lliures, inflats d'hidrogeni i sense cap pes paràssit que puga dificultar la seva marxa ascensional, són observats des de terra; un estudi minuciós de les particularitats de son moviment vertical amb relació amb la força ascensional a la sortida, permet conèixer exactament la trajectòria que segueixen, amb sols observar-los amb instruments adequats des del punt del llençament. Seguint aquesta norma, els globos pilots s'observen fins a set o vuit mil metres d'alçada, molt sovint reventen per efecte de la pressió interior. Aquest és el procediment que avui segueix diàriament l'Observatori Central meteorològic de Madrid, i és també el que aviat començaré a practicar a l'Observatori Fabra, mercès als auspicis i protecció decidida de l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona, que ha donat a aquest gènere de observacions tota la importància que mereix. Els problemes que aixís podrán abordar-se, tan referents a la Meteorologia general com a certes modalitats locals dels fenòmens de l'aire, son innombrables, i és d'esperar que no farà Catalunya mal paper al costat d'altres països que tenen organitzat d'una manera admirable el servei regular de globos-pilots.

El llençament de globos-sondes requereix aixís en l'ordre pecuniari com en el personal esforços molt més grans. El globo-sonda s'emporta amb ell aparells registradors de bastant preu, tirats a l'atzar, en la esperança de que una persona de bona voluntat els trobi i els retorni. Amb aquest objecte, junt als registradors, en lletres visibles solen portar un lleterero que ofereix un premi al qui remeti l'aparell a l'observatori d'origen. El parc aerostàtic de Guadalajara ha tingut la fortuna de que li fós retornat una bona part del material confiat als vents;

a Catalunya les circumstancies serien més desfavorables, no per culpa de la gent de terra, sino per la proximitat del mar ont anirien a perdre's una gran part dels globos llençats, augmentant-se aixís la quantia dels gastós amb relació als resultats. Per aquest motiu, els primers llençaments, que no tardarán en inaugurar-se, serán tots de globos pilots, que si's perden d'una manera segura, en canvi no s'en emporten accessoris de gran valor.

Peró les observacions més modestes, fins a alsaries aont encara són sensibles les influències topogràfiques, els estels de roba i fins de paper, de la forma nomenada celular, están fent serveis importants. Tenen aquestos estels la ventatja d'una gran estabilitat, mentre el vent no falti, al revés de lo que succeeix amb els globos cautius, usats també en alguns observatoris propers al mar o a llacs d'alguna importància ont se produeix un estat de calma artificial a aquells artefactes amarrant-los barquets molt ràpids que corren en la direcció del vent, disminuint en conseqüència la velocitat relativa d'aquest respecte del globo.

Mercès a aquestos nous procediments, qual eficàcia arriba fins a regions més altes que les que antigament se tenien en compte fins en els observatoris on la direcció del moviment dels núvols era registrada amb més interès, pot dir-se que l'estudi de la atmòsfera va entrant en la qua definitiva dels seus dominis, anant a buscar las grans perturbacions, no allà on descarreguen la seva furia, sino en el lloc mateix on s'originen, on pot ser amb anticipació considerable's desenrotllen els fets capitals de les variacions del temps.

Mes no per això perd l'interès la observació del meteors a la superfície de la terra. Subjectes a aquesta terra vivim; ella soporta'ls nostres conreus, les nostres obres i les nostres persones, i de lo que passa dintre del oceà gaseós que envolta el planeta, pot dir-se que's al fons de tot, on se toquen les conseqüències. Per això son de alabar iniciatives tan dignes i altruistes com la que, promoguda per L'ESTIUADA i per son Director Sr. Culi Verdager, tinguerem l'any passat els veïns i forasters de Sant Hilari, creant en eixa vila la estació climatològica que tan bé regenta el Sr. Cid. Si a tots els pobles, dic més, si a la dècima part dels pobles de Catalunya es fés lo que s'ha fet a Sant Hilari, no solament sabriem quina es la climatologia catalana, sinó que ademés les observacions aerològiques adquiririen una significació més gran, perque podrien descobrir-se amb facilitat les relacions que hi há al nostre país entre lo que passa a les altes regions, i lo que succeeix a ran de terra.

E. FONTSERÉ

ESTAT DE COMPTES

	Pessetes
Recullit en la subscripció	932
GASTOS	
Pagat a la casa Ganzer per aparells	315
» » » Dalmau » » »	225
Quota a la S. Astronómica de Barcelona	14
Viatge dels Drs. Fontseré y Estallera	20
Per dos timbres i paper	10
Ports dels aparells i garita	10'60
Recader per comprobació termòmetres	1'50
Gastos paleta per instal·lació	12'65
» manyà pel panell i detalls	37
» fuster per cerca garita i detalls	8
TOTAL	653'75

Queden en dipòsit 278'25 ptes.

La S. Astronómica de Barcelona va regalar una garita i un magnífic pluviòmetre.

APARELLS DE L'ESTACIÓ

Baròmetre registrador de Shot i Masson; Higròmetre registrador de Richart; Termòmetre registrador, Sot i Masson; un termòmetre de màxima de mercuri i altre de mínima de alcohol de molt bones marques; un termòmetre radiador, Tonnelot, que no hem instal·lat per no reunir bones condi-

cions en punt on deu estar; veleta, feta an aquí; pluviòmetre Hellman, donatiu del Observatori Meteorològic per mediació de la Societat Astronòmica de Barcelona.

Aquests aparells estan instal·lats a la garita, també donatiu de Madrid i en el lloc del hort de l'escola oficial, cercat dels diners fets en la subscripció.

Bibliografia Meteorològica

«Boletín del Observatorio Central Meteorológico de Madrid».

Diàriament rebem dit butlletí que compta amb 21 anys de publicació. Es molt interessant pels nombrosos dades que porta de tots els punts d'Espanya on tenen observatori, de moltes capitals d'Europa, del Marroc, Argèlia, radiogrames de la Torre Eiffel i de Saint Pierre et Miquelón (Amèrica).

El Director general es el Sr. Galarza, i l'Ingenier Geograf quefe del Observatori, el Sr. Galbis.

Hi ha un mapa de la Península amb les isotermes normals del mes i un altre amb les diàries a les 8 del matí. Forces signes convencionals que indiquen els punts on s'hà observat qualsevol meteor. El temps probable que farà en les diverses regions, amb telegrams per les Comandancies de Marina.

De Madrid porta les observacions, cada 4 hores, baromètriques, termomètriques, d'humitat, amb les corresponents diagrames; vent amb sa direcció i força; pluja, estat del cel; notes de la màxima, mínima i hores que han tingut de sol; observacions aerològiques fins a 15.000 metres d'altura. En un altra plana un mapa de O. d'Europa les isobares per senyalar les altes i baixes depressions, signes indicant l'estat del mar i la força del vent per Europa. Un estat general del temps amb la màxima major i la mínima menor diària d'Espanya.

— «Resumen de las Observaciones Meteorológicas efectuadas en la Península y algunas de sus islas adyacentes, durante el año 1910, ordenado y publicado por el Observatorio Central Meteorológico».

En aquest Resum consten dades molt útils per a saber el clima de les diverses regions i fer estudis aplicats a moltes ciències; éssent així que un poble depèn de la gran part de les seves condicions climatològiques i amb elles enmotlla les costums i els seus medis de vida.

— Un follet explicant la organització del servei meteorològic en Espanya pèl Director del Observatori Central Sr. Galbis.

En ell explica la nostra deficiència en la materia comparada amb altres països, resultant que són dels que ho tenim mes descuidat. Amb acertes indicacions fa un estudi acabat de com deuriem tenir montat una bona xarxa meteorològica per a estudiar el clima d'Espanya, del que ara no en sabem res, i predir el temps, evitant d'aquesta manera les desgràcies que massa sovint treuen la vida a molts mariners i deixen en misèria a ses famílies. Si lo que's recauda després d'un naufragi es destina per a establir estacions meteorològiques s'acabaria d'una vegada amb aquestes tristes desgràcies i dariem prova de ser més caritatius que ara afavorint a les viúdes.

— «Anuario del Observatorio de Madrid para 1913». — Per als que's dediquen a l'Astronomia aquest anuari es indispensable.

sable. Porta el Calendari civil, israelita, musulmà, nombroses taules astronòmiques del Sol, la Lluna, planetes, constel·lacions, estrelles, satèl·lits, cometes; hores de sortida, posta i pas pel meridià de Greenwich, etc., etc. També conté les Observacions Meteorològiques de Madrid durant l'any 1911, amb una intel·ligent distribució i un gran acert que admira el grandios treball que han tingut que fer.

Aquests llibres son una excel·lent guia que tan sols imitat per nosaltres es pot fer un bell, encara que modest treball comarcal.

Els citats llibres foren enviats pel senyor Galbis i al preguntar-li lo que teniem que pagar en atenta carta ens deia: «Quant tingui acabats els de 1911 i 12 els hi enviarem. No tenen de pagar res, doncs, es lo menys que podem fer per vostès, que al fundar aquest Observatori han dat una gran prova de la cultura d'aquest poble».

— Varem comprar les *Instruccions Meteorològiques par Alfred Angot*, Director del Observatori Central de Paris.

Encara que sembli extrany en castellà no hi han bons llibres de meteorologia i per això comprarem l'edició francesa i encara comprarem el Tractat del mateix autor.

Aquestes «Instruccions» son de gran necessitat per a conèixer el funcionament complet dels aparells.

— Meteorologia Catalana, Observacions de Sant Feliu de Guixols de 1896 al 1905, per En Rafel Patxot i Jubert.

— Pluviometria Catalana, Resultats del Cinqueni 1906-1910. Publicats amb la col·laboració dels Observadors de Catalunya, per En Rafel Patxot i Jubert.

Aquets dos exemplars, els quals ens fan l'honor de ésser presentalla de l'autor, son l'obra científica més gran publicada en nostra llengua, amb la moderna ortografia. Supera a totes les obres similars castellanes i moltes de estrangeres.

Les condicions materials de l'obra son immillorables, amb gran luxe, i'l treball científic asombrós.

Sant Feliu de Guixols, Catalunya, la Ciencia Meteorològica deuen agrair al veritable apòstol que en sos unics esforços, entre altres coses, ha fundat una extensa xarxa pluviomètrica per Catalunya; s'ha dedicat per complet al estudi meteorològic de nostra patria sens reparar en gastos, i finalment, en ses obres s'ha aixecat un monument més durader que'l temps i més alt que els fenòmens que estudiava.

NOTES

Per la permanència de l'Estació

Fundada l'Estació Meteorològica, després de l'hermós esforç inicial calia donar-li un caracter permanent. Comprar els aparells, instal·lar-los degudament i començar l'observació, era veritablement una cosa de transcendència, però els aparells és malmeten, l'avenç científic els perfecciona i en crea de nous, l'encarregat, l'ànima de l'Estació, per ésser una institució al servei de l'Estació, havia de percibir una subvenció, un sou. Naturalment que'l senyor Cid hi ha posat tot l'interès i tota la seva voluntat i talent, però cal recompensar-li i sobretot pensar en que ell un dia o altre faltaria.

Així doncs, ens preocuparem desseguida pera que la creació nostra adquirís l'estabilitat i la permanència necessaries per a que dongués els seus fruits. Fundada l'Estació es precis fer-li arribar una dotació anual del municipi, provincia o Estat, i així convertir-la en institució permanent.

Per això ens posarem en relació amb el digne diputat pèl districte, senyor Ventosa,

el qual efectuà una serie de gestions encaminades a obtenir una subvenció de l'Estat. Malgrat l'empeny del senyor Ventosa i l'interès que hi posà l'il·lustrat i digne quefe del servei meteorològic qui en una carta deia «que havia fet davant del director general, senyor Galarza, els elogis que mereix la gran prova de cultura donada per aquest poble, no sols per establir l'Estació, sinó per la forma en que recaudàreu els fonsos» malgrat tot, no's conseguí res. Per altra part ja comptàrem en que les subvencions tampoc s'obtenen així com així. I encara que per obtenir la forta dotació anyal que la llei prescriu sigui un obstacle en no haver-hi telefon o telegraf, ja que així diàriament s'enviaria l'observació a Madrid per ésser insertada a la fulla diària, confiem en conseguir una assignació. Es clar que per això comptem amb l'interès, estusiasme i empenyo remarcables que'l senyor Ventosa posa en tot lo que tendeix al millorament i avenç del districte que representa.

Elogi

Baix el nom del director de l'Estació, En Ferran Cid, *El Clamor de El Magisterio* del 18 de juliol deia lo següent:

«No tenim pas l'honor de conèixer el jove Mestre de Sant Hilari Sacalm, ni mai amb ell ha mediat sisquera cap mena de relació escrita; però cada vegada que la premsa publica les observacions de l'Estació Meteorològica d'aquella vila de Montseny, es amb satisfacció que recordem que's tracta de l'obra d'un Mestre, company nostre, qui, ademés de cumplir els seus deures professionals, no duptà un dia en posarse al davant dels treballs que suposa un observatori, encara que sia de modestes aspiracions. La comanda del senyor Cid, extraescolar, però missió cultural, marca un camí ben oriental per als Mestres, sobre tot per als qui viuen en pobles de reduït veïnat. Ells, si son treballadors i aïmants de la vida espiritual, troben esplai dedicant les hores vagaroses, en una tasca que no sia l'escolar. Els infants i l'Escola son lo principal, son lo inexcusable, i el dirigir l'atenció cap a altres coses, sempre bones, està clar, representa per al Mestre com una distracció sana i que, mirant-la el públic, augmenta la consideració social del Mestre. Hem volgut escriure aquestes paraules, plenes de senzillesa, per a fer esment de l'acció simpàtica del nostre company de Sant Hilari, qui ens permetrà que'l felicitem».

Per una R. O. del Ministeri d'Instrucció Pública, publicada el dia 3 a la *Gaceta*, es concedeixen les gràcies a varis mestres encarregats de serveis pluviomètrics. Entre ells hi ha D. Ferran Cid.

Noves

Diumenge al matí arribà una de les colònies escolars que sosté l'Ajuntament de Barcelona designada per estiuar a la nostra vila.

Com que equivocadament s'havia escrit que vindria amb el tren lleuger i sortí de Barcelona amb el correu, a les deu no hi havia ningú a rebre-la, però desseguida que's sapigué que havia arribat, els individus de la comissió d'aquesta vila acudiren a saludar-la, posant-se a la disposició dels professors els quals també expresaren l'agraïment del municipi barceloní per les gestions fetes i l'èxit conseguit amb l'instal·lació de la colònia a Sant Hilari.

Acompanyats del alcalde i demés persones de la comissió foren acompanyats per la vila, éssent obsequiats el noi de la colònia per l'establiment «La Modernista» del estimat amic Ximeno, amb una postal de Sant Hilari i el corresponent segell de correus.

La Colònia Escolar, com ja varem dir, s'instala per a dormir en el local de les escoles públiques, en el qual, s'hi han fet algunes reformes per a la major comoditat dels nois i professors, hostatjant-se per a menjar en una casa particular.

Dés de la seva arribada, la Colònia, ha

fet diverses excursions complint el seu programa de passar la major part del dia per les afores, éssent els nois molt festejats. La casa propietaria de les aigües medicinals, i el digne metge director els hi han facilitat un permís per a beure l'aigua. Dimecres visitaren els manantials éssent molt ben rebuts i obsequiats pel dueny de l'Hotel senyor Martín amb pastes i vi bo.

— Es recomana a totes les persones de gust el conegut postre *Teules inventades en l'any 1894* per el confiter Francesc Trias de Santa Coloma de Farnés, es el predilecte de entre tots els postres i els seus merits son tants que les Teules junt amb una altre especialitat de la casa, nomenada TORPEDOS que també es d'un gust exquisit foren distingits amb el gran premi i medalla d'or i de argent en la exposició de Paris i Barcelona pels seus especials components.

Com tota cosa bona no deixen les Teules de tenir imitadors, per a això se vos recomana demaneu sempre les de la casa Francesc Trias que's el que té la marca registrada i l'inventor. Se serveixen en unes artístiques capses de lluna en totes les bones confiteries i en casa del inventor Francesc Trias, carrer de Vall de Santa Coloma de Farnés.

Hem rebut una carta molt atenta, demanant-nos fem public que demà passat diumenge en Josep Massachs d'aquet municipi farà una capta per la vila degudament autoritzat per l'Ajuntament el qual li ha concedit una subvenció.

En Josep Massachs es fill de les Corbas casa pobríssima d'aquet terme i va tenir la desgràcia de que se li tingués d'amputar una cama i viu de caritats. Efectuarà la capta al objecte de comprar-se una cama artificial i així poguer guanyar-se la vida.

Amb molt gust anunciem aquesta capta i demanem als veïns i colònia afavoreixin al necessitat comunicant realitzant així una bona obra.

— Confiteria den Manel Planas, carrer de Valls n.º 6. Especialitat en el riquíssim i acreditat postre *Barratets de Sant Hilari*. La millor pasta seca. Sucursal al carrer de la Rectoria.

— Acreditada confiteria d'Adjutori Montalt, carrer de Vich prop del passeig de la Font-Vella. Elaboració diària de les exquisides *Tortades*.

Excorxador.—Durant la passada setmana varen matar-se 141 xais i 13 badelles pesant tot junt 2.121 kilos.

— El millor de tots els xocolates es el d'Amatller marca LLUNA.

— *Obesitat*: curació radical (sens alterar el règim de vida) per les corrents elèctriques galvanofaràdiques rítmiques. Resultats: Disminució de pes per més de 4 a 7 kgs.

Dr. Pous Bonet metge electricista, C. de Llúria 36, entresol.—Barcelona.

— Farmacia Nova den Pere Gallardo, carrer de la Rectoria, n.º 2.

Secció especial de perfumeria; especialitat en locions, perfums i sabons de les millors marques estrangeres; Aigua de Colònia extra, objectes de tocador, estotxos de fantasia, etc.

— *Automovilistes*.—Dipòsit de bencina del «Real Automóvil Club de Catalunya». Josep Clopès, confiteria, Arbúcies.

— Amb la marca LLUNA l'antiga casa Amatller ha posat a la venda uns riquíssims xocolates que's recomanen per la seva finor i delicat aroma.

Avis d'Administració.—Es prega als subscriptors de L'ESTIUADA que resideixen fóra de St. Hilari i no hagin fet efectiu l'import d'abonament ho fassin per medi de segells de correu, recader, o en la forma que creguin més convenient.

Imp. Fills D. Casanovas, Ronda S. Pau, 67, Barcelona

Estació Meteorològica

Més de Agost.

800 metres sobre mar.

BARÒMETRE		TERMÒMETRE							HIGRÒMETRE		
Dia	8 m.	4 t.	Màxima	Hora	Mínima	Hora	Mitja	Oscil·lació	8 m.	4 t.	Observacions
31	760	760	24	13	10	5	17	14	52	71	Dia esplèndid.
1	761	761'5	22	10	9	3	15'5	13	75	76	Dia esplèndid.
2	762	761'5	23	14	9	5	16	14	51	70	Dia esplèndid.
3	761	760	27	13	10'5	4	18'75	16'5	50	49	Dia esplèndid.
4	760'5	758	29	14	10'5	5	19'75	18'5	37	26	Dia esplèndid.
5	758	757'5	27	13	12	5	19'5	15	40	45	Dia esplèndid.
6	757	757'5	25	13	13	5	19	12	52	65	Dia esplèndid.

F. Cid.

CHOCOLATE
AMATLLER

CASA
FUNDADA
EN
1800

BARCELONA

CHOCOLATE-AMATLLER

La casa
AMATLLER,
recomienda
sus nuevos cho-
colates marca
LUNA
á las personas
de más fino pa-
ladar.

MAGATZEMS *EL CENTRE***de Melchor, Culí i Tarrés****5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Passeig de Gracia)****BARCELONA**GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN
LLANERÍA, SEDERIA i LLENCERÍANo patireu dels ronyons,
del fetge, ni pahidó;
viureu sempre sans i bons
si en totes les ocasions,
i al menjar teu us diari
de l' aigua de Sant Hilari.**Dipositaris a Bareelona:****IGLESIAS I BARTOMEUS**— **ASSALT, 41** —

i al detall en totes les farmacies i tendes d' aigues minerals

La Modernista**Establiment de J. Ximeno Planas****Grans Novetats del Pais Nacionals i Estrangers****Gran local nou en la Placeta de la Reforma****ESTABLIMENT MONTAT COM ELS MILLORS DEL ESTRANGER****Sorprenents novetats. Originalitat i bon gust****Farmacia Nova den Pere Gallardo****CARRER DE LA RECTORIA NUM. 2**Medicaments quimicament purs. Aigues minerals i especifics del pais
i extrangers. Productes vegetarians. Articles d' ortopedia, etc.**ELIXIR dentrific Gallardo, el millor per a l' higiene de la boca****Gran assortit en perfumeria de les millors marques estrangeres.**
Locions i polvos Piver. — Sabons extrafins. — Objectes de tocador**Nukolarsan**Es el millor remei per a la curació de l' anemia, la neurastenia, la
tuberculosi i totes aquelles malalties que porten com a conseqüència l'
amagrimient la consumció.Com té bon gust i es de efectes ràpits, els malalts el prenen bé i els
millors metges el recepten.

Se troba de venda an aquesta població, a la farmacia de

P. Gallardo. — Rectoria, núm. 2**Consultori Medic i laborator**
per a analisis d' orines

— de —

Joan Estil-las Reixach*Consulta especial per a malalties de la nutrició***De 10 a 12 i de 3 a 5****Hort-nou, 3-baixos. — ST. HILARI SACALM**—El Dr. Lluís de March, ex-ajudant del Doctor Moure de Burdeos — **Nas, Coll**
i Orelles.El primer especialista de Catalunya que hà posseït l' aparell electric KINESIPHONIC
del Dr. Maurice de Paris per a tractar les sorderes per medi de la reeducació del Oïd i el
mes modern i perfeccionat. *Fontanella, 15-1-1. — De 3 a 5. — BARCELONA.***LA HISPANO SUIZA****Unica fàbrica espanyola d' automòbils***Chassis per a turisme:***12|15 — 15|20 — 30|40 — 45 HP. Alfons XIII***Chassis per a omnibus:***15|20 HP. i 30|40 HP.***Grupos marins:***15 HP. i 30 PH.****Tallers i oficines: BARCELONA — 279, Carretera de Ribas (Sagrera)****MOBLES de A. Dirat****EXPOSICIÓ PERMANENT**

— Dormitoris, Salons, Menjadors, Despatxos, etc. Especialitat en les d' estil anglès —

Carrer de Sant Pau, cantonada Mendizabal. — Barcelona